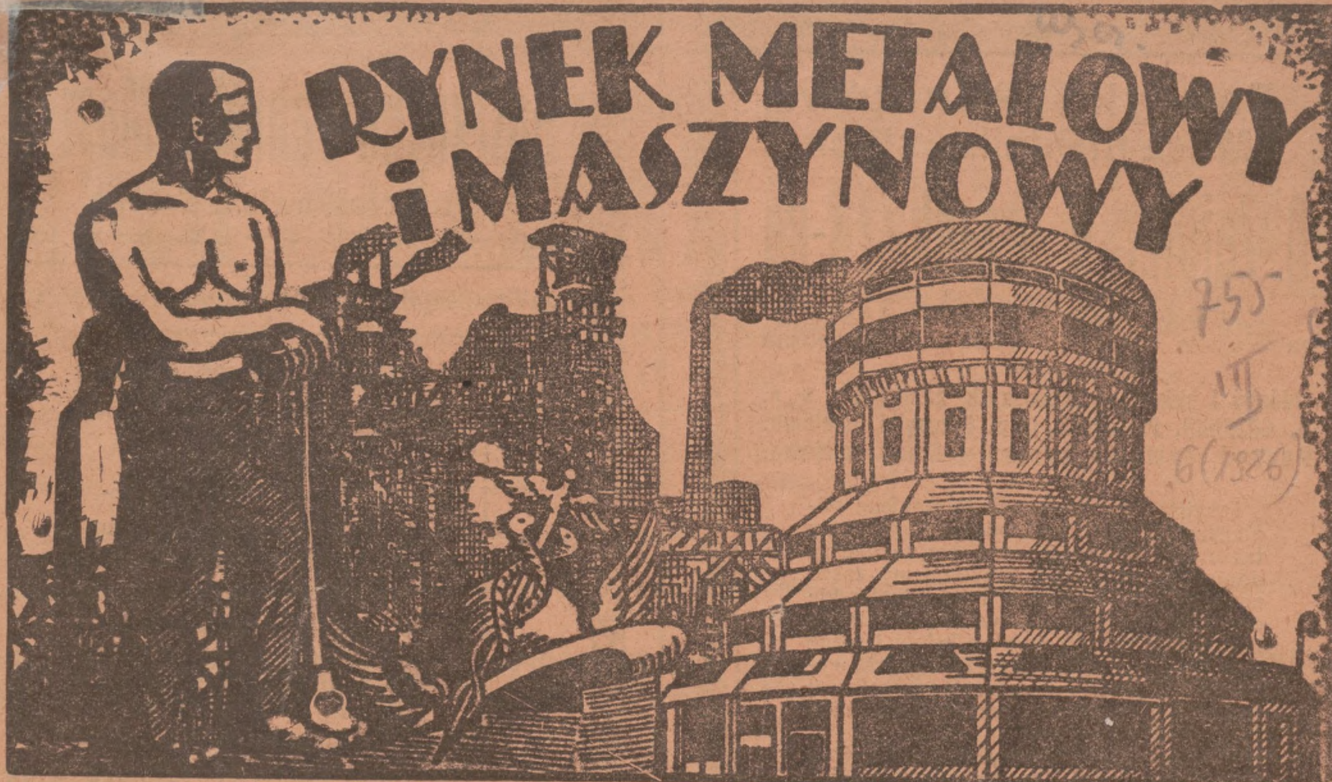

Pierwszy polski tygodnik dla przemysłu i handlu branży żelaza, maszyn, metali, materjałów budowlanych oraz pokrewnych branż.

ORGAN ZWIĄZKU KUPCÓW BRANŻY ŻELAZA NA ZACHODNIĄ POLSKĘ.
ORGAN ZWIĄZKU HANDLARZY MASZYN ROLNICZYCH NA ZACHODNIĄ POLSKĘ

Tygodnik nasz rozchodzi się po całej Polsce.

Nr. 1 Poznań, 4 stycznia 1926 Rok VI.

RYNEK METALOWY I MASZYNOWY

Pierwszy polski tygodnik dla przemysłu i handlu branży żelaza, maszyn, metali, materjałów budowlanych oraz pokrewnych branż.

ORGAN ZWIĄZKU HANDLARZY MASZYN ROLNICZYCH NA ZACHODNIĄ POLSKĘ.

ORGAN ZWIĄZKU KUPCÓW BRANŻY ŻELAZA NA ZACHODNIĄ POLSKĘ.

Wychodzi tygodniowo
Abonament kw. 3½ złp.
Dla Gdańska i Niemiec 3½ guld.
Dla Ameryki 1 dolar kwartalnie

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Poznań, ul. Wielka 10 — Telefon 2277
Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu nr. 202796

Ceny ogłoszeń: 1/1 str. 100 zł., 1/2 str. 60 zł., 1/4 str. 35 zł., 1/8 20 zł., 1/16 str. 10 zł.
Ogłoszenia na okładce z dopłatą.
Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań
Przy wszelkich kwestjach jest miarodajny sąd powiatowy w Poznaniu

Polska produkcja cynkowa na rynku światowym.

Jak wiadomo, pertraktacje toczące się pomiędzy amerykańską grupą Harriman Anaconda, a zakładami spadkobierców Gieschego, doprowadziły przed niedawnym czasem do porozumienia. Chodziło tutaj przedewszystkiem o wydostanie z trudnej sytuacji finansowej większej ilości kopalń i hut cynkowych na Górnym Śląsku i Małopolsce, właścicielem których jest właśnie spółka akcyjna „Giesche".

Fakt zaangażowania się poważniejszych kapitałów amerykańskich w górnośląskim przemyśle cynkowym dla polskich interesów gospodarczych nie jest oczywiście bez znaczenia, już choćby z tego tylko powodu, że wzmocnienie i stniejących tam przedsiębiorstw górniczych i fabrycznych da zatrudnienie polskim rzeszom bezrobotnych.

Jeżeli przyjrzymy się bliżej roli, jaką Polska odgrywa na światowym rynku cynkowym, zobaczymy, że w ogólnoświatowej produkcji cynku **państwo polskie zajmuje 3 miejsce.**

W roku 1923 światowa produkcja cynku wynosiła bowiem:

w Stanach Zjednoczonych	482 000	tonn
„ Belgji	138 000	„
„ **Polsce**	**95 000**	„
„ Niemczech	48 000	„
„ Francji	44 000	„
„ Anglji	32 000	„

Z ogólnej produkcji w Polsce na przemysł **górnośląski przypada blisko 85 procent czyli 84.000 tonn cynku,** dostarczany przez przedsiębiorstwa: 1. Giesche Sp. Akc., Katowice. 2. Zakłady Hohenlohe'go, Wełnowiec. 3. Śląskie Kopalnie i Cynkownie, Lipiny. 4. The Henckel von Donnersmarck, Karłuszowiec. 5. Huty księcia Donnersmarcka, Świętochłowice. Reszta, czyli około 11.000 tonn cynku przypada na inne dzielnice Polski.

O ile więc udział Polski tak pokaźnie przedstawia się w światowej produkcji, to mniej już zadawalające są wyniki, o ile przyjrzymy się cyfrom, charakteryzującym stosunki rozwojowe w ciągu ostatnich lat. Widzimy bowiem, że rozwój polskiego przemysłu cynkowego **nie dotrzymuje kroku napięciu rozwojowemu produkcji światowej** — przeciwnie, zdradza spadek, który, oczywiście, połączony jest z poważnemi stratami dla gospodarstwa krajowego.

Otóż co pisze w tej kwestji na łamach „Przeglądu Gospodarczego" znakomity znawca naszego przemysłu cynkowego p. Dr. Sand:

W roku 1913 stosunek produkcji poszczególnych państw przedstawiał się bowiem w następujący sposób:

	w tys. tonn		w proc.
Stany Zjednoczone	320	czyli	31.7
Belgja	204	„	20.2
Polska*)	**177**	„	**17.5**
Niemcy bez Górn. Śląska	110	„	10.9
Francja	68	„	6.7
Anglja	66	„	6.5
pozostałe państwa	65	„	6.5
Ogółem	1 010	„	100.0

Tabela powyższa wykazuje więc, iż w ciągu ostatnich dziesięciu lat udział Stanów Zjednoczonych w światowej produkcji cynku wzrósł z 31.7 proc. na 49.4 proc., udział zaś drugiego najważniejszego producenta, tj. Belgji spadł z 20.2 proc. na 15.1 proc. **Jeszcze silniej jednak skurczył się udział Polski, zmniejszając się z 17.5 proc. na 10.2 proc.** Zmalał również o przeszło połowę udział Niemiec, jest to atoli zjawiskiem zupełnie naturalnem, gdyż z powodu przyłączenia Górnego Śląska do Polski, Rzesza utraciła na wschodzie znaczną część kopalń rud cynkowych oraz wszystkie bez wyjątku huty, wskutek czego westfalskie i północno-niemieckie hutnictwo cynkowe pozbawione zostało dostatecznej ilości rodzimego surowca, Niemcy zaś głównych siedlisk produkcji cynkowej. Spadła wprawdzie produkcja również i w Anglji oraz Francji, jednakże spadek ten jest procentowo znacznie mniejszym, o ile zaś idzie o Anglję, jak przedstawimy to później, stał się on nawet punktem wyjścia szeregu posunięć, które w najbliższej przyszłości zapewnią jej zupełnie nową rolę na światowym rynku cynkowym. Porównanie cyfr, dotyczących rozwoju światowej produkcji cynkowej, wy-

*) Ziemie znajdujące się dziś we władaniu Rzeczypospolitej, włączając górnośląską część Województwa Śląskiego.

kazuje zatem, iż cała wprawdzie Europa nie nadążyła za rozwojem produkcji cynkowej Stanów Zjednoczonych, stosunkowo najbardziej jednak cofnęła się przedewszystkiem produkcja Polski. Nie zatrzymywalibyśmy się dłużej nad owym gwałtownym rozwojem produkcji amerykańskiej, gdyby nie fakt iż coraz bardziej wpływa ona na konstelację światowego rynku cynkowego, zrozumiałem jest bowiem, iż państwo, które koncentruje w swem posiadaniu niemal połowę międzynarodowej produkcji, w wybitny sposób może wpływać na ruch cen i konjunktury całego rynku, ponadto zaś coraz większą wagę przywiązywać musi ono do sprawy zmonopolizowania w swem ręku eksploatacji rud. Dla uwidocznienia zdumiewającej wprost intensywności, którą wykazuje wzrost produkcji amerykańskiej, zestawiamy poniżej cyfry porównawcze, uwidaczniające postępy produkcji od r. 1881 w Stanach Zjednoczonych i na Górnym Śląsku:

Rok	światowa produkcja cynku w tyś. tonn	Górny Śląsk w tyś. ton	Górny Śląsk 0/0 światowej produkcji	Stany Zjedn. P. A. w tyś ton	Stany Zjedn. P. A. 0/0 światowej produkcji
1881	264	67	25,4	27	10,3
1901	507	108	21,3	125	24,7
1910	817	140	17,1	251	30,7
1913	1 010	169	16,7	320	31,7
1923	975	84	8,6	482	49,4

Cyfry powyższe wykazują, iż już w okresie przedwojennym górnośląska produkcja cynku nie wzrastała w ostatnich dziesięcioleciach przed wojną w takiej samej progresji, jak produkcja światowa, o ile bowiem ta ostatnia w latach od 1881 do 1910 zwiększyła się o 309,5%, to wytwórczość hut górnośląskich podniosła się tylko o 251%. Jeszcze silniej jednak uwypukla się owa różnica, jeśli porówna się ją z rzeczywiście nieprawdopodobną intensywnością rozwojową przemysłu cynkowego Stanów Zjednoczonych. Podczas gdy w r. 1881 produkcja Górnego Śląska stanowiła przeszło 1/4 ogólnej produkcji światowej i pod względem ilości znacznie górowała jeszcze nad amerykańską, to już w roku 1901 Stany Zjednoczone poczynają ją wyprzedzać, a w roku 1923 dystansują ją do tego stopnia, iż dawny stosunek 1 : 2,5 na korzyść Górnego Śląska zmienia się na relację prawie 5 : 1 na korzyść Stanów Zjednoczonych. „Amerykanizacja“ światowego przemysłu cynkowego jest dziś dalej w pełnym toku i m. in. widomym objawem jej jest właśnie angażowanie się amerykańskiego przemysłu cynkowego w Polsce, która jest państwem posiadającem pomyślne naturalne warunki, sprzyjające rozwojowi przemysłu cynkowego, gdyż rozporządza surowcami w postaci rud oraz dostatecznemi złożami węgla, nieodzownego dla wyprażania cynku. Hegemonja Ameryki z natury rzeczy obudzić musiała jednak poważne refleksje w Anglji, która koncentruje u siebie gros światowego handlu cynkowego. Poczęła ona też dażyć do przeciwstawienia się hegemonji Stanów Zjednoczonych, a te dążenia z czasem mogą wywrzeć rzeczywiście poważny wpływ na sytuację światowego rynku cynkowego.

W jednym z następnych numerów zajmiemy się sprawą tą bliżej.

P.

Ujednolicenie międzynarodowej nomenklatury handlowej.

Dążąc do ujednolicenia nomenklatury handlowej Międzynarodowa Izba Handlowa rozpisała ostatnio ankietę dotyczącą znaczenia ważniejszych określeń, używanych w obrocie towarowym. Z ankietą tą zwróciła się ona również do Polski, przyczem polski oddział tejże Izby wypracował projekt wyjaśnień interpretujących poszczególne terminy ze stanowiska praktyki i zwyczajów przyjętych w Rzpltej. Celem definitywnego określenia znaczenia odnośnych terminów, Izba Handlowa podaje do wiadomości definicje projektowane przez polski Komitet Międzynarodowej Izby i uprasza o przesłanie jej uwag, czy i o ile definicje te wymagają zmiany.

F. O. B. (port wymieniony).

W Polsce znaczenie tego określenia jest następujące:

A. **Sprzedający musi:**

1) Zabezpieczyć na swój koszt transport towaru aż do wskazanego portu[1]);

2) zabezpieczyć wyładowanie towaru i ponieść wszelkie koszty[2]);

a) załadowanie towaru na statek odbywa się na koszt wysyłającego;

b) opłaty portowe ponosi sprzedawca;

c) wszelkie inne opłaty przypadające do uiszczenia obciążają statek;

d) opłaty wywozowe oraz inne analogiczne, a związane z towarem ponosi sprzedawca;

3) dostarczyć obowiązujące listy i dokumenty przewozowe;

4) ponosić odpowiedzialność za straty i uszkodzenia aż do chwili wyładowania towaru.

B. **Nabywca musi:**

1) Wynająć okręt lub też zatrzymać potrzebną przestrzeń na statku;

2) uprzedzić sprzedawcę o terminie, w którym dany statek lub miejsce będą do dyspozycji, aby sprzedawca mógł towar załadować w czasie, przewidzianym w umowie;

3) ponosić odpowiedzialność za szkody i straty, które mają miejsce już po wyładowaniu towaru;

4) dokonywać zapłaty za okazaniem dokumentów (konosament i list przewozowy), o ile nie poczyniono jakich innych zastrzeżeń.

C. **Dodatkowe zobowiązania:**

1) Sprzedawca może zastrzec, że towar będzie wydany nabywcy dopiero po dokonaniu zapłaty lub przedłożeniu wiarogodnego zaświadczenia, że takowa została już dokonana[1]);

---

[1]) Jednakowoż należy zwracać uwagę na zwyczaje portu załadowania.

[2]) Jeśli chodzi o opłaty pobierane przy wchodzeniu do portu towarów, idących drogą lądową.

[1]) Według prawodawstwa polskiego sprzedaż uważa się za dokonaną, gdyż nastąpiła zgoda co do przedmiotu i ceny, choć jeszcze rzecz nie została wydana ani zapłata uiszczona. Co się tyczy praw sprzedawcy, należy zachowywać przepisy państwa, bandery.

2) sprzedawca ma prawo, w razie odmówienia zapłaty przez nabywcę, lub też gdy zapłata ulega opóźnieniom, unieważnić transakcję kupna-sprzedaży[1];

3) sprzedawca ma prawo zakazać oddania towaru nabywcy, jeśli została ogłoszona upadłość lub też nabywca zawiesił wypłaty (arret in transitu), a nawet żądać zapłatę spodziewanych a nie otrzymanych zysków, chyba, że nabywca dokonał już zapłaty lub też dał wystarczające gwarancje;

4) gatunek towaru taki, jaki został zastrzeżony w kontrakcie, musi być stwierdzony według stanu, w jakim towar się znajduje po wyładowaniu, jeśli niema odpowiednich zastrzeżeń, to samo dotyczy ilości;

5) przedawnienie reklamacji co do gatunku i ilości towaru biegnie od chwili przybycia towaru;

6) Nabywca nie ma prawa z chwilą przedłożenia dokumentów, odmówić zapłaty lub nie akceptować weksla, jeśli ten system zapłaty został umówiony, tłomacząc się tem, że towar jeszcze nie nadszedł lub, nie zdążył go jeszcze obejrzeć, lub też, że towar jest uszkodzony albo zgubiony.

F. A. S.:

Ten termin jest bardzo rzadko używany w Polsce. Znaczenie jest prawie identyczne ze znaczeniem F. O. B. z temi jedynie zmianami:

1) Sprzedawca jest obowiązany dostarczyć towar pod pokryciem na „lo quei" lub też na pomost, jeśli okręt nie może przybyć do samego brzegu. W tym wypadku koszty załadowania spadają na nabywcę;

2) Odpowiedzialność sprzedawcy za szkody i straty, na jakie jest narażony towar, przerywa się z chwilą, gdy nastąpiło wydanie. Odpowiedzialność spada na nabywcę.

FRANCO WAGON (wskazany punkt wysłania).

A. **Sprzedawca musi:**

1) Dostarczyć wagon;

2) Na swój koszt naładować towar do wagonu w określonym przeciągu czasu.

3) Odpowiadać za straty i szkody aż do chwili ukończenia załadowania.

B. **Nabywca musi:**

1) Odpowiadać za szkody i straty powstałe później.

2) Ponosić wszelkie koszty transportu od chwili odjazdu[2]).

3) Dokonać zapłaty przy wręczeniu faktury i dokumentów, stwierdzających wysyłkę towaru[3]).

C) **Przepisy dodatkowe:**

1) Nabywca nie jest zobowiązany badać towaru przed tem, nim stoi on do jego rozporządzenia w miejscu przeznaczenia. Przedawnienie reklamacji co do jakości i ilości towaru biegnie wobec tego dopiero od chwili, gdy towar stanął do jego dyspozycji[4]).

2) Jakość towaru jaka została ustalona w umowie musi być stwierdzona według stanu towaru w chwili ukończenia naładowania, to samo odnosi się do ilości[5]).

---

[1]) Jednakowoż według obyczajów w Polsce należy uprzedzić nabywcę i postawić go w zwłoce.

[2]) Niekiedy te koszty są wyłożone przez sprzedawcę i później doliczone do faktury.

[3]) Należy zaznaczyć, że w Polsce duplikaty listów przewozowych stanowią zwykłe recepisy, których przedstawienie nie jest konieczne, celem otrzymania towaru, oryginał pozostaje w posiadaniu kolei.

[4]) Chwila stawienia towaru do dyspozycji nabywcy jest identyfikowana w Polsce z chwilą nadejścia towaru.

[5]) W razie dostaw dla Państwa, oszacowanie ilości i jakości towaru może być dokonane przed naładowaniem.

3) Sprzedawca ma prawo zakazać wydawania towaru nabywcy w razie ogłoszenia upadłości, lub też zawieszenia wypłat (arret in transitu)[1]).

W Polsce często bywa używany termin „loco", po którym następuje określenie miejsca. Termin ten według przepisów giełdy towarowej w Warszawie oznacza, że w chwili dokonywania sprzedaży, towar znajduje się we wskazanem miejscu i gotów jest do wysyłki. W tym wypadku zapłata jest dokonyw. gotówką w chwili zabierania towaru.

FRANCO RENDU (miejsce przeznaczenia określone).

W interpretacji i stosowaniu tego terminu w Polsce należy odróżnić 2 wypadki:

1) Franco rendu wagon — i miejsce przeznaczenia (nazwa stacji).

2) Franco rendu skład lub sklep nabywcy (rzadziej używane).

W tych dwóch wypadkach znaczenie tego terminu jest następujące:

A. **Sprzedawca musi:**

1) Zabezpieczyć towar aż do miejsca przeznaczenia i ponieść wszelkie koszty.

2) Wydać towar lub trzymać na składzie do dyspozycji nabywcy w miejscu przeznaczenia w przeciągu czasu, określonego w umowie.

3) Odpowiadać za straty i szkody aż do chwili oddania towaru nabywcy za pośrednictwem towarzystwa przewozowego[2]).

B. **Nabywca musi:**

1) Odpowiadać za szkody i straty, które następują później.

2) Opłacić koszty przewozu nie zapłacone przez sprzedawcę i odjąć następnie od wysokości faktury.

3) Ponieść koszty wyładowania.

4) Opłacić wszelkie koszty wprowadzenia towaru, jak też i podatki lokalne i komunalne.

C. **Zobowiązania dodatkowe:**

1) Jakość towaru, taka jaka została umówiona w kontrakcie ma być oceniona według stanu towaru, w chwili gdy ładowanie do wagonu zostało ukończone, to samo dotyczy ilości.

2) Nabywca nie jest obowiązany, o ile niema specjalnych zastrzeżeń do płacenia za towar za okazaniem dokumentów. Zapłata jest wymag. dopiero po wydaniu towaru.

3) Sprzedawca ma prawo zastrzec, aby towar nie był wydany nabywcy w razie upadłości lub też zawieszenia wypłat (arret in transitu).

C. A. F. lub C. I. F. (wskazany port zagraniczny).

Znaczenie tego terminu w Polsce jest następujące:

A. **Sprzedawca musi:**

1) Wyekspedjować towar na swój koszt aż do umówionego miejsca przeznaczenia.

2) Uiścić wszelkie opłaty wywozowe i wszystkie inne tego rodzaju w porcie załadowania oraz podczas przewozu.

3) Dokonać i opłacić wszelkie ubezpieczenia morskie zwyczajowo przyjęte.

4) Oddać nabywcy lub też jego agentowi prawidłowy konosament do miejsca przeznaczenia, polisę ubezpieczeniową morską, handlowy (nadający się do zbycia, do obrotów) certyfikat ubezpieczeniowy i w razie, gdy tego wymaga prawo celne kraju przeznaczenia, świadectwo pochodzenia.

---

[1]) Po przedłożeniu duplikatu listu przewozowego sprzedawca może w Polsce zatrzymać towar w drodze, zabronić wydania nabywcy, zmienić miejsce przeznaczenia, zatrzymać przesyłkę na stacji pośredniej lub zawrócić do stacji nadawczej.

[2]) Sprzedawca jest odpowiedzialny aż do chwili wyładowania i zabrania z wagonu towaru, bądź to staraniem nabywcy, bądź to kolei.

5) Odpowiadać, za wszelkie straty i szkody aż do chwili oddania towaru w ręce transportera morskiego. Należy tutaj zwrócić uwagę na polisę ubezpieczeniową.

B. **Nabywca musi:**

1) Odpowiadać za straty i szkody następujące po wyładowaniu towaru. (Jest już czynnością nabywcy wnieść reklamacje do towarzystwa, w którem towar jest zabezpieczony).

2) Wejść w posiadanie towaru i zapłacić koszty wyładowania w porcie przeznaczenia, stosownie do warunków konosamentu.

3) Uiścić wszelkie opłaty, wymagalne przy imporcie towarów z zagranicy, cło i opłaty portowe, jeśli taki wypadek ma miejsce.

4) Dokonać zapłaty za przedstawieniem konosamentu, polisy zabezpieczeniowej i faktury, w braku innej umowy.

5) Opłacić nie uiszczone przez wysyłającego koszty najmu statku, które następnie są odciągalne od sumy fakturowej. Ten obowiązek ciąży na nabywcy. Jeśliby te koszty ciążyły na sprzedawcy, nabywca może domagać się procentów od wydatkowanej sumy na ten cel.

C. Zobowiązania dodatkowe:

1) Jeśli sprzedawca nie zabezpieczył towaru:

a) nabywca ma prawo do żądania straty przewidzianych zysków,

b) nabywca ma prawo sam dokonać zabezpieczenia i odciągnąć następnie sumę od wysokości faktury,

c) nabywca może w niektórych wypadkach unieważnić transakcję kupno-sprzedaży i żądać zapłaty spodziewanych zysków.

2) Sprzedawca ma prawo:

a) wymagać aby towar po nadejściu był wydany nabywcy dopiero po uiszczeniu zapłaty,

b) unieważnić transakcję kupna-sprzedaży i wymagać zapłat spodziewanych zysków w razie nieotrzymania zapłaty lub też zwłoki w dokonaniu takowej*).

c) zakazać wydania towaru nabywcy w razie upadłości lub zawieszenia wypłat (arret in transitu).

3) Nabywca nie jest obowiązany do badania towaru przed przybyciem od miejsca przeznaczenia, przedawnienia reklamacji, jakości i ilości towaru biegnie dopiero od chwili przybycia towaru.

4) Jakość towaru, jaka została ustalona w kontrakcie, musi być sprawdzona w chwili wyładowania towaru na brzeg. W razie braku innej umowy to samo dotyczy ilości.

5) Jeśli jakiś towar został sprzedany C. I. F. ustalenie zwłoki w dostarczeniu towaru stosownie do zastrzeżenia w kontrakcie, w razie braku innej umowy, dotyczy daty wysyłania towaru, a nie jego przybycia.

6) Nabywca nie ma prawa z chwilą przedłożenia dokumentów odmówić zapłaty lub nie akceptować weksla, jeśli ten sposób zapłaty został umówiony, tłomacząc się, że towar jeszcze nie nadszedł lub że nie miał sposobności go obejrzeć, lub też, że towar zaginął albo został uszkodzony.

C. I. F. i C., C. I. F. i E., C. I. F. C. I.

Wypadki stosowania tych terminów w Polsce są bardzo rzadkie. Zdarza się jednak często, że terminy C. A. F. i C. I. są zastępowane przez C. & F., w którym to wypadku zobowiązania sprzedawcy i nabywcy są takie same z tą różnicą jedynie, że sprzedawca nie jest zobowiązany do zapłacenia kosztów zabezpieczenia towaru podczas przewozu.

——————

*) Jednakowoż należy uprzedzić nabywcę o unieważnieniu sprzedaży i monitować go o wykonanie zobowiązania. W takim razie ma prawo sprzedać towar za trzecią część wartości i żądać od nabywcy odszkodowania za spodziewane zyski i straty.

Syndykat polskich hut żelaznych.

Jak już niedawno temu donosiliśmy, doszło nareszcie do ostatecznego porozumienia pomiędzy naszemi hutami, celem utworzenia wspólnego syndykatu sprzedaży wyrobów hutniczych na rynku krajowym. Po podpisaniu definitywnej umowy, które ma nastąpić dnia 12 stycznia 1926 r., związek hut będzie nosił nazwę Syndykatu Polskich Hut Żelaznych. Do syndykatu tego przystąpiły następujące huty górno-śląskie: Huta Pokoju, Królewska i Laury, Katowicka Sp. Akc. dla Górnictwa i Hutnictwa, Baildona i Silesia, dalej Huta Kraków, a z hut w byłej Kongresówce: Huta Hantke, Huta Bankowa, Modrzejów, Ostrowiec i Starachowice, Huta Stąporków, jako nieposiadająca walcowni, umowy nie podpisywała, co zaś dotyczy sp. akc. „Sosnowickie Rury", to dotychczas nie doszło do porozumienia między tą hutą a Syndykatem — wskutek poważnych różnic na tle przydziału kwoty kontyngentowej (różnica ta wynosi podobno powyżej 1%). Ogólna kwota, proponowana tej hucie, wynosi $4^1/_4$%.

Powstanie Syndykatu Polskich Hut Żelaznych należy powitać z uznaniem, gdyż, koncentrując w swoich rękach sprzedaż wyrobów walcowanych w kraju, syndykat ten będzie mógł powierzać poszczególnym hutom zamówienia w stosunku do ustalonych kwot kontyngentowych i na zasadzie zdolności wytwórczej każdej z hut. **Doprowadzi to do specjalizacji produkcji naszych hut żelaznych i unormuje jednocześnie warunki kredytowe.**

Syndykat obejmie sprzedaż półwyrobów hutniczych, żelaza sztabowego, bednarki, żelaza uniwersalnego, dźwigarów, drutu walcowanego, blachy, szyn i materjału kolejowego na wierzchy, zestawów kołowych i części kutych. Jednocześnie będą ustalone nowe ceny wyrobów hutniczych, bardziej odpowiadające warunkom rynkowym.

Z zagranicznych rynków metalowych Anglji i Niemiec.

Podług danych ministerstwa Przemysłu i Handlu rynek metalowy w **Anglji** w pierwszej dekadzie grudnia dał wyniki następujące:

Surówka żelazna. — Wyraźna stałość cechuje ceny bieżące surówki i hematytu, w skali od 64 szyl. za tonnę żelaza Nr. 4 aż do 75 szylingów za dobry hematyt ze wschodniego wybrzeża. W tej ostatniej okolicy wzrasta stale popyt na metale, zaś z wybrzeża zachodniego donoszą o lepszych obrotach w hematycie, w bessemerówce i w rudzie żelaznej. Ceny surówki żelaznej mają tendencję do stabilizacji: od 11 listopada utrzymuje się cena

Cleveland Nr. 1 przy stawce 68 szyl. za tonnę, Nr. 3 — 66 szyl., zaś białe podniosło się znów do poprzedniej ceny 63 szyl.

Stal. — Ciężkie szyny mają lepszy popyt, zaś w działach lżejszych zaznacza się też poprawa obrotów. Blacha kotłowa i blacha $^1/_8$-calowa utrzymały dotąd ceny swe od połowy listopada, tj. 230 i 200 szyl. szyl. za tonnę, zaś płyty okrętowe poprawiły się na $157^1/_2$, miękkie bloki — na $132^1/_2$ szyl. Obrzynki stalowe też podniosły się o $2^1/_2$ szyl. na tonnie w Manczesterze i Birminghamie.

Miedź ma cenę bardzo stałą — 92 ft. st. za grubą blachę i 61 za bloki. Miedź elektrolityczna podniosła się: płacą 67, żądają $67^1/_2$. Nieznaczna sprzedaż miedzi na rok przyszły odbywa się po cenach wyższych o 1 ft st. od cen towaru na miejscu i nie jest bez znaczenia dla rynku. Cena oficjalna miedzi zasadniczej notowana jest w maksimum bez zmiany 62, w minimum niżej, bo 60 ft. st. za tonnę.

Cyna kończy rok bardzo mocno, ale nie dojdzie już do spodziewanego poziomu 300 ft. st. za tonnę. Notowano tranzakcje sprzedażne z dostawą na Nowy Rok, po 282 ft. st. Archipelag malajski wysyła obecnie cynę w poważnym rozmiarze po 7.000 tonn miesięcznie, ale Boliwja i Australja wysyłają niedużo, a Nigerja i Chiny — bardzo mało. Oficjalnie notowana jest cena cyny zasadniczej w maksimum bez zmiany 290, w minimum — ze zwyżką do 285 ft. st. za tonnę. Blacha cynowa wykazała sukces na poziomie ceny 20 szyl. za skrzynkę i w ostatnim czasie zarejestrowano sporą ilość zamówień po tej cenie na dostawy miesięczne od grudnia do maja r. p.

Cynk. — Rynek na grubą blachę cynkową jest doskonały, a pyłek cynkowy i oksyd cynkowy zarówno mają dobrą sprzedaż po poprzednich najlepszych cenach. Notowania oficjalne: blacha bez zmiany 47, spelter wyżej $39^1/_4$ ft. st. za tonnę co jednak powstrzymało zakupy.

Ołów w usilnem poszukiwaniu na dostawę w roku przyszłym po $35^1/_2$ ft. st. za tonnę, ale ponieważ jest to stawka niższa o $1^1/_2$ ft. od normalnej ceny towaru na miejscu, przeto ożywienie w poszukiwaniu nie powinno być zadziwiające. Oficjalne notowanie ołowiu zagranicznego wykazuje cenę maksymalną, podniesioną do 39 ft. st. za tonnę, czyli, jak w połowie listopada, minimalną zaś — bez zmiany 36 ft. st.

Antymon. — Sytuacja w Chinach wpływa obecnie poważnie na dostawy antymonu i ceny dla tęgo utrzymują się na osiągniętym od końca listopada najwyższym dotąd poziomie: rafinowany 90, dobry zagraniczny 80, surowy 75 ft. st. za tonnę.

Nikiel zawsze bez zmiany $172^1/_2$ ft. st. za tonnę.

Aluminjum przednie trzyma się bez zmiany w cenie $122^1/_2$ ft. st. za tonnę, zaś obrzynki podniosły się do 100 ft. st. i nawet powyżej tej normy.

Rtęć. — Ciągła poprawa w cenie rtęci trwa dalej i napływają zamówienia na dalszą dostawę w roku przyszłym. Wszystkie gałęzie konsumpcji są bardziej ożywione, niż dawniej. Ostatnio cena doszła do $297^1/_2$ ft. st. za butlę.

Srebro wykazuje słabą poprawę: maksymalnie notowano srebro wyżej, do $32^1/_2$, minimalnie za to niżej, do $31^3/_4$ pensa za uncję.

Niemcy. — Popyt na stare żelastwo w czasach ostatnich stał się nieco większy. Ceny jednak w dalszym ciągu są niezadowalające, co ma swoje uzasadnienie w silnie dającym się odczuwać braku środków obrotowych, wskutek czego każdy sprzedaje żelastwo po bylejakiej niemal cenie. Dają się słyszeć głosy, że obecny stan rzeczy jest na dłuższą metę nie do utrzymania, gdyż przy cenach wytworów walcownianych o 25% wyższych od przedwojennej ceny starego żelastwa są o 20 — walcownianych obecnie z przyczyny silnego współzawodnictwa 25% niższe. Do tego jednak trzeba dodać, że ceny wytworów walcownianych obecnie z przyczyny silnego współzawodnictwa francuskiego są bardzo szczupłe. Należy myśleć, że po ustaleniu się wartości franka francuskiego stosunki na rynku żelaznym ulegną zmianie na lepsze i że wzrost cen starego żelastwa, jako tworzywa podstawowego — wyprzedzi powiększanie się cen na wytwory hutnicze z chwilą wzmożenia się w Niemczech popytu na wytwory krajowe.

Ostatnio notowano:

staliwo	48—49	
żelastwo I gatunku	46—47	
wióry	41	
żelastwo wielkopiecowe	41	
żelastwo martinowskie	36	
druzg żeliwny	67	(na Śląsku — 70)

wszystko w markach za tonnę f-co wagon stacja odbiorcza w okręgu reńsko-westfalskim względnie śląskim; nadto:

mieszane żelastwo kopalniane	36—37
stare liny	28

fr-co wagon stacja kopalniana.

Wskutek braku zamówień wprowadzono w zakładach August Tyssen-Hütte dniówki świąteczne które dotknęły blisko 8.000 robotników. W grudniu rb. należy liczyć się z dalszem bardzo poważnem ograniczeniem wytwórczości, gdyż z powodu braku gotówki pracować na skład huta nie może.

Od grud. ub. r. Rheinisch-Westfälische Röhrengrosshändlervereinigung wprowadziło następujące ceny (z uwzględnieniem zmniejszenia podatku obrotowego) dla odbiorców okręgu I (Zone I):

rury gazowe zgrzewane — czarne:	$^1/_4$"	— 44 fen.
	$^1/_2$"	— 54 „
	$^3/_4$"	— 73 „
	1"	—103 „
rury gazowe bez szwu — czarne:	$^1/_4$"	— 80 „
	$^1/_2$"	— 95 „
	$^3/_4$"	—141 „
	1"	—142 „

rury — płomieniówki — bez szwu o norm. grubości ścianki

o średnicy zewnętrznej	38 m/m	— 154 fen.
	41.5 „	— 161 „
	44.5 „	— 163 „
	47.5 „	— 168 „

wszystko za m. b. loco składnica.

Znaczne zamówienie maszyn.

„Manchester Guardian" podaje że wszechrosyjski syndykat tekstylny zawarł z firmą Platt Brothers & Co. Oldham umowę na tak wielką dostawę maszyn tekstylnych, jaką jeszcze żadna fabryka nie otrzymała.

Choć szczegółów tej umowy jeszcze nie ujawniono, wiadomem jest, że koncern obejmujący dostawę, pracując całą siłą pary, przy nadkomplecie robotników, zajęty będzie przez czternaście miesięcy przy wykonaniu tego zamówienia. **St. Kr.**

Największa w świecie maszyna papiernicza.

W fabryce „Heidenheim“ uruchomiono największą dotychczas maszynę do wyrobu papieru.

Aby zobrazować siłę wykonawczą, różnorodność działalności i niebywały ruch części składowych tego olbrzyma, podajemy niektóre szczegóły funkcji maszyny.

Siła wytwórcza, odbywa się jednocześnie na polu szerokości dotychczas niebywałem, a rozmiary jej uwydatniają wały o średnicy 2.20 m. Zaopatrzona w skrzynię zasypne surowca, o wysokiem napięciu, z możliwością wolnego wjazdu i wyjazdu, przesiewnej i ssących części. Celem dogodnej zmiany sit odbywa się ona automatycznie.

Pompa ssąca zaopatrzona jest w cztery stawniki po 740 m/m każdy. Dolny wał prasowy obejmuje 800 m/m średnicy, a górny 1000 m/m diametru. Sita mają po sześć metrów szerokości i 25 m. długości. Trzy mokre prasy wojłokowe po 15 metrów, prócz tego przy pierwszej prasie mieści się ssąco-tłoczący aparat, który służy jednocześnie do mycia wojłoku.

Suszarnia obejmuje 36 cylindrów suszących na 1800 m/m w przecięciu i 12 suszarni wojłokowych 1500 m/m djametralnie podzielonych na trzy grupy po 12 cylindrów.

Za suszarnią rozwija się mechanizm gładzący z 10 wałami zaopatrzonemi w ruchome i do zdejmowania, specjalnej konstrukcji skrobaczami w rodzaju zgrzebeł.

Tuż, przy nich ulokowany jest t. zw. transporter, czyli przyrząd do przenoszenia papieru, z wału prasowego przez suszarnie, który pracuje przy pneumatycznej sile powietrza, nawijając papier na role (zwoje) z szybkością 350 obrotów na minutę.

Ponieważ przy transmisyjnem urządzeniu szybkość ta byłaby niemożliwą, to każda oddzielna grupa zaopatrzona jest we własny motor elektryczny.

Wytwórczość gotowego do użytku papieru wynosi 120.000 kg. na dobę. Jeżeli zwrócimy uwagę, że do wyrobu papieru potrzeba było **dziewięć różnych maszyn,** które choć dziś ulepszone i wydajniejsze nie mogą pokryć zapotrzebowań, co zmusza do przywozu z zagranicy 1800 do 2000 wagonów rocznie, że czynne w kraju 16 fabryk wytworzyło przy wzmożonej produkcji za pierwsze półrocze 1925 tylko 3461 wagonów **to łatwo dojdziemy do wniosku, że jedna jak wyżej opisana maszyna, wyrabiająca 12 wagonów papieru na dobę mogłaby pokryć połowę spotrzebowania papieru po znacznie tańszej** cenie.

St. Kr.

Nowe rury wodociągowe.

Mniejwięcej przed 25 laty wynaleziono nowy materjał, składający się z mieszaniny azbestu i cementu pod nazwą eternitu. Przy pomocy odpowiednio skonstruowanej maszyny, wynalazku austrjackiego inżyniera L. Hatschecka, wspomniany materjał otrzymywano z powyższej mieszaniny w postaci wstęg wąskich, na podobieństwo fabrykacji papieru. Eternit znany był przed wojną w krajach europejskich jako materjał bardzo dobry do krycia dachów i dostarczany w handlu w postaci odpowiednich do tego celu płyt. Przed wojną w byłej Kongresówce była założona fabryka podobnegoż towaru w m. Lublinie.

We Włoszech opatentowano sposób wykonywania rur wodociągowych z eternitu i już obecnie zmontowano fabrykę, która wyrabia rury z tego materjału wytrzymujące ciśnienie od 2.5 do 10 atmosfer. Przy odbiorze rur próbują takowe na ciśnienie dwa razy wyższe.

Do uszczelnień tych rur używa się gumę, która doskonale zachowuje swoje elastyczne własności, o ile nie ma styczności z powietrzem.

Rury te są znacznie lżejsze od żelaznych, nie rdzewieją i nie podlegają zmianom powietrza i pogody.

Obecnie fabryka tych nowego typu rur pracuje w pełnej sile, mając zamówień na wiele miesięcy.

Duże roboty wodociągowe, przy których zastosowanie znajdą powyższe rury, są następujące:

Apuliskie wodociągi zastosują 12 kilometrów rur długości 2.5—10 atmosfer.

Wodociągi miasta Rzymu wymieniają stare rury żelaznolane na nowe długości blisko 10 kilom. średnicy 125—175 m/m i 10 atm. ciśnienia.

Wodociąg dla morskiej wody w Genui dla polewania ulic 40 klm. długości średnicy 70—300 mm i 10 atm. ciśnienia.

Wodociągi m. Turinu zamówiły rury tego typu 13 klm. długości 350—375 mm średnicy i 5 atm. ciśnienia.

Rezultaty doświadczeń nad temi rurami w zakresie ich wartości technicznej i finansowej jakie już były przeprowadzone wypadły pomyślnie.

Produkcja aluminjum we Francji.

Zdaje się, że nie od rzeczy będzie, jeżeli zwrócimy uwagę na wydobywanie we Francji aluminjum, które znajduje się tam w złożach boksytu. Francja przed wojną zaspakajała 60 proc. zapotrzebowania światowego t. j. 309.000 tonn. Obecnie wywozi go więcej nawet, gdyż w cyfrach absolutnych, wywóz francuski wzrósł z 202.000 w 1914 r. na 300.000. Jednakże dawna przewaga Francji na rynku wszechświatowym została zachwiana z powodu odkrycia kopalń aluminium w Austrji, Hiszpanji i Stanach Zjednoczonych. W roku bieżącym Francja dostarcza jeszcze około 35 do 40 proc. światowej produkcji. Import i eksport w przeciągu 9 miesięcy r. b. i ubiegłego przedstawia się następująco: import roku 1924 — 1.089 tonn, wartości 12.280.000 fr., w r. 1925 — 215 tonn, wartości — 4.226.000 fr., wywóz w roku 1925 — 2.586 tonn wartości 82.019.000 fr. Najwięcej zakupywały we Francji Niemcy, a i teraz lwia część surowego metalu jest do nich wywożona. Przemysł narzędzi aluminiowych jest we Francji dopiero w zaczątkach, dostawcami w tej dziedzinie pozostali i nadal Niemcy. Nowy przemysł, chociażby był doprowadzony do wysokiego stopnia rozwoju, nie użyje ani całości wydobywanych rud, ani też wyprodukowanego metalu surowego. Stąd duża ilość rud i metalu surowego będzie zawsze wywożona. Ponieważ Polska ani rud, ani metalu surowego nie posiada, a zależy całkowicie w dziedzinie dostawy tych produktów od Niemiec, wskazaną byłaby przeto współpraca z Francją i ewentualna budowa w Polsce fabryk naczyń aluminiowych.

Opłata stemplowa od umów o dzierżawę i najem.

Wielkopolska Izba Skarbowa komunikuje, iż na zasadzie postanowień pozycji 48 taryfy pruskiej ustawy stemplowej z roku 1909 (Zbiór ustaw 535 w brzmieniu ustalonem rozp. Ministerstwa Skarbu z dnia 14 7. 1922 (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 557) oraz rozp. Ministra Skarbu z dnia 28. 4. 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 392), podlegają pisemne i ustne umowy o dzierżawę lub najem roli, budynku, mieszkania, polowania itp. ostemplowaniu, jeśli roczny czynsz lub roczne wynagrodzenie ustanowione każdą pojedyńczą umową przewyższa:

a) przy dzierżawie nieruchomości lub uprawnień z niemi równoznacznych kwotę 440 zł.

b) przy dzierżawie polowania kwotę 370 zł.

Każda osoba wydzierżawiająca lub odnajmująca ma prawny obowiązek spisać na przepisanym formularzu wszystkie umowy o dzierżawę lub najem, obowiązujące w bieżącym roku kalendarzowym i przedłożyć wykaz przy równoczesnem ostemplowaniu tegoż właściwemu terytorjalnie Urzędowi Skarbowemu Podatków i Opłat skarbowych wzgl. Urzędowi Skarbowemu do spraw stemplowych i podatku spadkowego w Poznaniu, Pocztowa 23, najdalej pod koniec miesiąca stycznia 1926 r. i to bez zawezwania przez władzę skarbową. Wykaz może też być protokularnie wypełniony w odnośnym Urzędzie Skarbowym.

Wobec zbliżającego się terminu płatności przypomina się o powyższym obowiązku, przyczem zauważa się, że niezastosowanie się do powołanych przepisów pociąga za sobą kary, przewidziane w § 17 pruskiej ustawy stemplowej.

Przepisane formularze można nabyć w powołanych powyżej urzędach skarbowych, które udzielą także bliższych informacyj w tej kwestji.

Wiadomości z branży

Podniesienie cen wyrobów hutniczych.

Po zorganizowaniu syndykatu polskich hut żelaznych podniesiono ceny wyrobów hutniczych w stosunku następującym (za tonnę parytet Chebdzie): żelazo sztabowe 250, bednarka 300 (przetem 256 zł), żelazo uniwersalne 350, dźwigary Nr. 8 do 24. 250 zł, — Nr. 26 i wyżej 280 zł, drut walcowany 320, blacha powyżej 5 mm 345, — 5 mm i poniżej 375, Do cen powyższych dolicza się różnicę frachtu między st. Chebdzie na G. Śląsku a stacją odbiorczą, o ile dostawa odbywa się loco st. odbiorcza. Ceny pozostałych wyrobów hutniczych zależą od umowy.

Przemysł polski w Turcji.

Fabryki maszyn rolniczych H. Cegielski (Poznań) i „Unja" (Grudziądz) w porozumieniu z dyrekcją kolei anatolijskiej, urządziły składy sprzedaży wyrobów swych na poszczególnych stacjach.

Polski przemysł szklany.

W Polsce istnieją obecnie 84 huty szklane, w których pracuje 15.000 robotników. 46 hut nowożytnie urządzonych, złączonych jest w jedną organizację. Polskie huty stoją na wysokości zadania i mogą wyrabiać szkło, które nie ustępuje towarom zagranicznym. Obecnie 14 fabryk wyrabiają szkło taflowe, z których sześć wyrabiają jednocześnie i inne gatunki wyrobów szklanych.

Ta grupa hut zatrudnia 3000 robotników i w roku 1924 wyprodukowała 4 miljony mtr. kwadr. szkła taflowego.

Aczkolwiek huty szklane w Polsce są w stanie wyrabiać część produkcji na wywóz, jednak dotychczas nie zdołały nawiązać stosunków handlowych z Rosją sowiecką w celu wywozu tego artykułu z Polski do Rosji. Natomiast huty czeskie otrzymały znaczne zamówienia na różne gatunki szkła, począwszy od taflowego a skończywszy na towarach luksusowych i to się przyczyniło do ożywienia działalności hut czesko-słowackich.

Z rynku pracy na Górnym Śląsku.

Jakkolwiek sezon węglowy trwa w całej pełni, sytuacja na rynku pracy nie wykazuje poprawy. W pełni pracują jedynie kopalnie, produkujące węgiel pierwszorzędnej jakości, natomiast na kopalniach węgla gorszej jakości, ilość dni, w których się nie pracuje, dochodzi do 2 na tydzień. Sytuacja w hutach górnośląskich jest znacznie gorsza.

Z DZIEDZINY WYNALAZKÓW

Nierdzewiejąca stal.

Z Londynu donoszą o nowym wynalazku, posiadającym dużą doniosłość dla przeróbki stali na rozmaite przedmioty użytkowe. Mianowicie dr. Hadfield, kierownik doświadczonego laboratorjum w Sheffieldzie, odkrył sposób fabrykowania stali wcale nierdzewiejącej.

Stal ta różni się zupełnie od dotychczasowej stali chromowej i daje się obrabiać na zimno, jakoteż na gorąco, a odporna jest na działanie wody morskiej, kwasu saletrzanego oraz wszystkich kwasów, znajdujących się w pożywieniu ludzkiem.

Nowy wynalazek dla zatrzymania pociągu w biegu.

Z Detroit (w Stanach Zjednoczonych Ameryki) donoszą, że podjęta tam próba iskrowego zatrzymania pociągu, znajdującego się w pełnym biegu ukoronowana została jak najlepszem powodzeniem. Pociąg wypuszczony z szybkością 75 klm. na godzinę został zatrzymany automatycznie bez użycia przez maszynistę hamulców.

Wynalazcą nowego aparatu jest pan Thomas Clark, młody inż. z Detroit. Zasada wynalazku jest następująca: Wzdłuż szyn puszcza się fale elektromagnetyczne. Skoro te fale napotkają na drodze przeszkodę, to natychmiast działają one na sygnalizator, ustawiony przed maszynistą i zapalają czerwone światło. Nawet, jeżeli maszynista nie widzi sygnału, albo też zajęty jest innym jakimś wypadkiem, to i wówczas te same fale elektromagnetyczne blokują automatycznie hamulce. W podobny sposób działają one na pociąg, któryby szedł z przeciwnej strony. W ten sposób wszelkie zderzenia się pociągów i wykolejenia stałyby się w przyszłości na zablokowanych falami elektrycznemi linjach kolejowych niemożliwością.

PROSIMY POWOŁYWAĆ SIĘ NA PISMO NASZE!!

Dzierżawy, zastępstwa, personał, zakupy, sprzedaże itd.

Werkmistrza

Specjalisty maszyn rolniczych

poszukujemy. Zgłoszenia z podaniem życiorysu i odbitek świadectw przesłać do 711

Inowrocławskiej Fabryki Maszyn, Inowrocław.

Skład artykułów kuchennych

dobrze zaprowadzony z towarem lub bez wraz z mieszkaniem w Lesznie, przy ożywionej ulicy, natychmiast korzystnie do odstąpienia. Zgłoszenia piśmienne lub ustne przyjmuje 712

Władysław Kędziora, Święciechowa, ul. Krzycka 3 pow. Leszno

Szukam dobrych zastępstw.

Jestem od 20 lat zaprowadzony na Pomorzu jako zastępca firm niemieckich i pragnąłbym objąć zastępstwa dobrych firm krajowych z branży metalowej.

Zgłoszenia do admin. „Rynku Metalowego i Maszyn." pod nr. 2396.

DRUCIARZ - FACHOWIEC

wykonuje wyroby z karbowanego drutu, sploty, tkaniny, sita, rzeszota, harfy, wszelkie ręczne roboty, prace ślusarskie, blacharskie i pocynkowanie, obeznany z mechanicznemi maszynami automatami, pracując kilka lat zagranicą, biegły w piśmie i słowie, polak-katolik, może zastąpić szefa, majstra, zna biurowe prace, **poszukuje posady** od zaraz. Oferty do adm. „Rynku Metal. i Maszyn." pod R. R. Poznań nr. 2391.

SPECJALISTA

na palniki do lamp kwarcowych

znajdzie natychmiastowe dobre stanowisko w znanej warszawskiej firmie.

Zgłoszenia do administr. „Rynku Metalowego i Maszyn." pod nr. 2389.

HANDLOWIEC

z branży maszyn z wykształceniem gimnazjalnem i technicznem poszukuje o ile możności **posady samodzielnej** w przedsiębiorstwie techn. lub handlu art. techn. Ostatnia posada — kier. oddz. sprzedaży w wielkiej fabryce maszyn.

Łaskawe zgłosz. upr. pod nr. **2388** do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego".

2 cynkowe beczki

po 1500 l. i 2200 l w bardzo dobrym stanie do sprzedania. 713

Fürnrohr, Winiary pow. Gniezno.

Złożenia osiowe

o średnicy kółek 300—350 mm. oraz **wywrotki** do toru 600 mm. o pojemności 1, 3/4 i 1/2 mtr.³ do sprzedania. Wiadomość: **Warszawa — inż. MOSIN, Chmielna 59, tel. 290-16.**

2374

Świetna i jedyna okazja,

która w zupełności zapewnia egzystencję i dobrą przyszłość: 2394

kompletne KINO

PODRÓŻUJĄCE, składające się: z samochodu „Forda" nowszego systemu, centrala elektryczna 110 volt, 47 amp., koncesja oraz kilka programów filmowych.

Powyższe kino sprzedaje się li tylko z powodu wyjazdu zagranicę, **za cenę 5.000,— zł.**

Spieszne oferty do adm. „Rynku Metal. i Masz." pod nr. 2394

TARTAK

2 gatrowy wraz

z fabryką wyrobów drzewnych

pędzone parą, w Toruniu

na dogodnych warunkach

do wydzierżawienia 2393

razem lub oddzielnie.

Zgłoszenia do dnia 9. stycznia 1926 r.

przyjmuje

Notarjusz WOYDA w Toruniu

ul. Stary Rynek 12.

Piła taśmowa 800 mm. średnicy. Heblarka do drzewa 200 szerokości. Wiertarka pozioma do drzewa do 30mm. średnicy otworów. Jedna tokarnia do drzewa. Motor benzynowo-naftowy leżący 8 KM. Tresor pancerny na akta lub naczynia kościelne, do wmurowania. Motor automobilowy 9—12 KM. wraz z chłodnikiem, skrzynką biegów z dyferencjałem, łańcuchami kalibrowemi, 4 gumy 650×75. Magnetów czterocylindrowych 4 sztuk. Nożyce do cięcia tektury ze stołem żelaznym o formacie 1000×750. 5 imadeł kutych, wielkich do sprzedania; A. Barowicz, Rzeszów,-Małop. 2379

Motory 2395 benzynowe 38—40 HP. zupełnie nowe okazyjnie i tanio do sprzedania. Wiadomość:

Związek Producentów Rolnych, Kraków, Szpitalna 15, tel. 46-38.

TOKARNIA PRYZMOWA

1 mtr. toczenia, 180 m/m wysokość kłów, 240 m/m po wyjęciu mostka,

MOTOR ELEKTRYCZNY

300 V., 1,5 K. siły, prąd stały, sprzeda pierwsze za za cenę 230, drugie za 80 dol., wszystko w komplecie i bardzo dobrym stanie.

JAMRÓŻ — Przemyśl, Dekerta 7. 2370

KUPNA

Dział budowlany i drzewny

Rynek drzewny a lasy państwowe.

W ostatnim czasie ruch na rynku drzewnym wzrasta w dalszym ciągu. Poważna zwyżka walut obcych w stosunku do złotego sprzyja zawieraniu tranzakcyj eksportowych nawet na takie gatunki drzewa, które, jak np. kopalniaki, były dotychczas w zaniedbaniu. Nic dziwnego, skoro przeszło 70% zwyżka walut nietylko zniwelowała wszelkie różnice taryfowe, które jeszcze przed paru miesiącami wypadały na niekorzyść eksporterów, ale jednocześnie dała możność poważniejszych zysków z wywozu drzewa i ułatwiła konkurencję na rynkach zagranicznych. Należy zaznaczyć, że firmy zagraniczne, płacące między innemi za drzewo polskie w walutach obcych, nabywają chętnie wszelkie ilości takich gatunków drzewa, jak bloki sosnowe i świerkowe, papierówka, słupy telegraficzne, deski stolarskie, kloce dębowe, jesionowe i olchowe, kloce zapałczane itd. Ostatnio szereg firm eksportowych interesuje się drzewem okrągłem grabowem i brzozowem.

Na wiele z wymienionych gatunków panuje mocna tendencja. Należy oczekiwać, że ceny dotychczasowe będą zwyżkowały w dalszym ciągu. Jednocześnie — wskutek zamarznięcia portów skandynawskich, wschodnio-bałtyckich i rosyjskich — ustaje konkurencja zagraniczna, aż do kwietnia 1926 r., co napełnia naszych eksporterów nadzieją, że poprawa cen drzewa tartego wymiarów angielskich jest kwestją najbliższego czasu.

Wszystko to sprawiło, że przetargi w lasach państwowych cieszą się coraz większą frekwencją. Na początku sezonu największy ruch panował w województwach zachodnich, obecnie ożywiły się obroty również we wschodnich dyrekcjach leśnych. Naprzykład na licytacji w dyrekcji lasów państwowych w Siedlcach w grudniu roku ubiegłego sprzedano przeszło 20.000 m³ bloków sosnowych (odziomkowych) po sh 30 i wyżej za 1 m³ loco las. Zaznaczyć należy, że na wymienionej licytacji obecni byli przedstawiciele najpoważniejszych firm, eksportujących drzewo.

Jak wiadomo, na zasadzie uchwały Komitetu Ekonom. Rady Min. — **James Calder w imieniu firmy Century Polish Timber C-ny Ltd, posiadającej koncesję na eksploatację Puszczy Białowieskiej, przelał swoje prawa na firmę angielską Century Trust, na której czele stoi znany finansista angielski p. Theniers.** Nowy koncesjonarjusz uzyskał od rządu polskiego pewne ulgi, polegające na ułatwieniu kwalifikacji drzewa, bardziej odpowiadającej nowym warunkom rynkowym. Kwalifikacja drzewa, odbieranego przez firmę angielską odbywać się będzie przez delegatów stron obydwu, przyczem przedstawiciele dyrekcji lasów państwowych będą mieli głos decydujący. Zaznaczyć należy, że kierownictwo naszego departamentu leśnego we wszystkich swoich posunięciach daje dowody wysokiego zrozumienia interesu państwowego i słusznych żądań przemysłu.

Należy oczekiwać, że sprawa zapewnienia państwu odpowiednich zysków ze sprzedaży drzewa eksportowego, mająca obecnie do rozwiązania kwestję walutową, wywołaną przez fluktuację złotego, zostanie rozwiązana w myśl interesów skarbu Państwa i eksportu drzewa. Z rozmów, przeprowadzonych z przedstawicielami poważnych firm drzewnych, widzimy, że godzą się one na takie postawienie sprawy, aby skarb państwa nie poniósł żadnych strat na wahaniach walutowych. Tembardziej, że wytworzona obecnie na rynku drzewa eksportowego konjunktura jest dobra i nie pozostawia nic do życzenia.

Ruch budowlany w Toruniu.

Ruch budowlany w Toruniu w roku 1925 na ogół przedstawiał się skromnie, chociaż w rzeczywistości silniejszym był niż w latach ubiegłych. W śródmieściu ograniczył się tylko do reparacji odnawiania fasad domów i przeróbce ubikacyj handlowych. Na przedmieściach Torunia pobudowano kilka will i jest w budowie duży dom mieszkalny dla 30 rodzin urzędniczych. Wobec braku kapitałów nie można prędko liczyć na rozwój budownictwa mieszkalnego w naszych miastach, bez pomocy finansowej rządu i komun. Z tego powodu uważać należy ściąganie specjalnego podatku przez rząd od placów budowlanych za zupełnie chybiony pomysł. Miało to na celu pobudzenie właścicieli placów do pobudowania domów mieszkalnych. Dzisiaj są tak poważne przeszkody przy rozwoju ruchu budowlanego, że posiadanie odpowiedniego placu pod budowę żadnego właściciela jeszcze do zabudowania go nie zachęci.

Premja wywozowa.

Jak się dowiadujemy Ministerstwo Kolei Żelaznych znosi z dniem 1 stycznia 1926 r. t. zw. **refakcję taryfową od wywozu drzewa,** polegającą na zwrocie 10—15% opłaconych w ciągu roku taryf kolejowych — po wykazaniu przez odnośną firmę pewnego minimum wyeksportowanych materjałów drzewnych. Było to premją dla eksporterów drzewnych, którzy obecnie wskutek poprawy cen eksportowych i zysków na kursie złotego znaleźli się w znacznie lepszem położeniu, niż inne dziedziny eksportu.

Zaległości za drzewo.

Po wybuchu wojny gospodarczej z Niemcami przemysł drzewny w b. zaborze pruskim, który wyrabiał stale materjały na eksport do Niemiec, utracił raptownie możność zbytu i znalazł się tem samem w trudnych warunkach finansowych. Wskutek tego dyrekcje lasów państwowych w Poznaniu, Bydgoszczy i Toruniu miały w dniu 1 sierpnia 1925 r. u przemysłowców leśnych 22 000 000 złotych zaległych należności za sprzedane drzewo. Biorąc pod uwagę fakt, że pozostałe dyrekcje leśne w liczbie siedmiu miały w tym czasie tylko 7 000 000 zł. zaległości, widzimy, że wojna celna z Niemcami dała się najbardziej we znaki w byłej dzielnicy pruskiej. Zaznaczyć należy, że za drzewo, kupione w lasach państwowych byłej dzielnicy pruskiej, płacono 20% od razu, 30% po upływie 5 do 6 miesięcy, a resztę tj. 50% po 9-ciu miesiącach. Ponieważ na rynku drzewnym w ostatnich czasach nastąpiło znaczne ożywienie, więc zaległości zaczęły stopniowo napływać.

Wielka transakcja drzewna.

Znana firma gdańska Jewelowski nabyła w nadleśnictwach dyrekcji lasów państwowych w Wilnie 90.000 m³ drzewa użytkowego z etatu cięć 1925 i 1926 r. Ministerstwo Rolnictwa zaakceptowało projekt umowy z Jewelowskim i wydało dyrekcji lasów państwowych w Wilnie polecenie zawarcia definitywnej umowy. Zaznaczyć należy, że z wymienionej transakcji wpłynie do skarbu państwa kilkadziesiąt tysięcy funtów szterlingów.

Przywóz cementu do Austrji.

W roku 1924 przywieziono ogółem do Austrji 5 500 wagonów cementu tej. około 13% całkowitego zapotrzebowania. Natomiast za pierwsze półrocze 1925 r. tylko 500 wagonów, ponieważ z dniem 1 stycznia 1925 r. cło wynosi 1.15 szylinga austr. za 100 kg. Obecnie toczy się walka o to cło, tem więcej, że przecież Austrja nie posiada dostatecznych ilości węgla dla produkcji cementu. Z Polski dostarczano ca 50% całkowitego importu cementu. Cła na cement wynoszą od 100 kg. w Szwajcarji fr. 2.—, we Włoszech lirów 9.24, w Jugosławji dinarów 55.—, w Czechosłowacji kc. 27.—, na Węgrzech 1.51 kor. złot., w Niemczech marek złotych 1.50.

Z rynku drzewnego.

Białowieża, 2. 1. (AW.). Na rynku drzewnym panuje coraz większe zainteresowanie materjałem eksportowym. Żądano za 1 m³ loco wagon st. załad.: dłużyce i kloce sosnowe 20 — 25 cm 17 — 19 zł., 25 — 30 cm 20—24 zł., 30 — 40 cm 25—28 zł., — ponad 40 cm 35—45 zł., zależnie od wymiarów i gatunku; dłużyce świerkowe o 10—15% taniej. Drzewo kopalniane 12—13 zł., papierówka 18—20 zł. za 1 mp. Kloce dębowe fornierowe Ł 4 — 5 za 1 m³, — stolarskie I kl. Ł 3 — 3½, — II kl. Ł 2, — jesionowe fornierowe od 55 cm Ł 5, — od 30 cm Ł 3, kloce olchowe do wyrobu dykt sh 30—32, — brzozowe sh 30, — grabowe sh 30, kloce osikowe zapałczane 35—40 zł. Podkłady sosnowe 3.75—4zł., sleepery 7.50—8 zł. za sztukę. Deski dębowe stol. kraj. 80 zł., — paryskie 27 mm. Ł 5—6, — wiedeńskie Ł 5, klepki dębowe memelskie za 1 kopę redukcyjną Ł 15, bindry podwójna za kopę 10—12 dolarów. Zaznacza się w dalszym ciągu popyt na dębinę eksportową, jesiony, olchę i osikę, bloki sosnowe i sleepery. Ożywił się również popyt na podkłady dębowe eksportowe.

Siedlce, 2. 1. (AW.). Na rynku drzewa eksportowego panuje znaczne ożywienie wskutek coraz lepszego kalkulowania się cen eksportowych. Dowodem tego jest fakt, że ostatnie przetargi cieszyły się wielką frekwencją. Przed świętami dyrekcja lasów państwowych w Siedlcach sprzedała przeszło 20.000 metrów sześciennych klocków sosnowych. Z tego za 4.200 m³ uzyskano 37.10 — 39.50 fr. szw., za 2.400 m³ 42.50 — 45.50 fr. szw., a za pozostałość w ilości 13.500 m³ 25 — 30½ sh za 1 m³. Wszystkie ceny płacono loco stacja załadowania. Jednocześnie na wieść o stworzeniu syndykatu dla dostawy podkładów kolejom państwowym — ceny podkładów kolejowych poszły w górę. Już dzisiaj mniejsi producenci żądają 4.50 zł. i wyżej za sztukę loco linja kolejowa. Tendencja mocna.

Ryga, 2. 1. (AW.). Tymbry sosnowe długie 7 pensów za stopę³, belki dębowe 15 pensów za stopę³, papierówka świerkowa (7'×7'×7') Ł 4 do Ł 4/8, kopalniaki Ł 3/10 do Ł 4 za sążeń siedmiostopowy.

Przetargi i licytacje

— **Ogłoszenie przetargu.** Dowództwo Floty w Gdyni sprzeda w drodze nieograniczonego przetargu publicznego kadłub uszkodzonego torpedowca z dwiema turbinami i dwoma kotłami okrętowemi. Wymienione części znajdują się w doku stoczni Gdańskiej i podlegają całkowitej rozbiórce i sprzątnięciu z doku na koszt i odpowiedzialność kupującego. Oferty sporządzone według przepisanego wzoru i z podaniem ceny w zapieczętowanych kopertach, opatrzone napisem: „Oferta na kadłub torpedowca“, składać należy w Dowództwie Floty w Gdyni do godziny 10-ej 18 stycznia 1926 roku. Rozprawa ofertowa odbędzie się w dniu 20 stycznia 1926 r. o godzinie 11-ej w stoczni Gdańskiej w Gdańsku. Wadjum w wysokości 10 procent ogólnej oferowanej kwoty należy składać w Komisji Gospodarczej Komendy Portu Wojennego w Pucku.

— **Licytacja na sprzedaż drzewa.** Dyrekcja Lasów Państwowych w Białowieży niniejszem zawiadamia, że w dniu 14 stycznia 1926 r. w lokalu Dyrekcji odbędzie się licytacja za pomocą ofert pisemnych na sprzedaż: 1) 1504 szt. starodrzewiu dębowego w N-ctwie Lubieszowskiem cena wywoławcza — 46500 zł. 2) 457 szt. starodrzewiu dębowego w N-ctwie Łuninieckiem w obr. Moroczańskim cena wywoławcza — 28200 zł. 3) 1278 szt. starodrzewiu dębowego w N-ctwie Pińskiem i w Łuninieckiem, w obr. Stachowskim — cena wywoławcza 85500 zł. 4) 973 szt. drzew różnych gatunków o grubości 40 cm. na wysokości piersi wzwyż w N-ctwie Łuninieckiem w obr. Stachowskim na zrębach etatowych, cena wywoławcza — 8800 zł. 5) 10280 szt. ditto w N-ctwie Pińskiem, cena wywoławcza — 67300 zł. Szczegółowe ogłoszenie, warunki licytacyjne, oraz projekt umowy są do przejrzenia w Departamencie Leśnictwa Min. Rol. i D. P. i w Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży.

— **Sprzedaż mostu kolejowego.** Wydział Powiatowy w Brodnicy sprzeda most kolejowy o rozpiętości 14,00 mtr. Most jest silnej konstrukcji żelaznej, dobrze utrzymany i niesie każdy ciężar, nadaje się również i na każdy inny cel. Szkice jak i bliższych informacyj udzieli Pow. Zarząd Drogowy, Starostwo, pokój nr. 21, gdzie również należy składać oferty w zamkniętej kopercie z odpowiednim napisem do dnia 11. 1. 1926 r. godz. 12-tej. Otwarcie ofert nastąpi w obecności ewtl. osobiście przybyłych reflektantów w wyżej wyznaczonym terminie.

— **Sprzedaż obręczy, szyn i stali.** Dyrekcja Kolei Państwowych w Poznaniu sprzeda za gotówkę: a) stare obręcze od parowozów i wagonów po cenie 104 zł, b) starą stal resorową po cenie 130 zł, c) stare do użytku kol. niezdatne szyny różnej długości po cenie 150 zł. Wszystko w ilościach do 15 tonn przy każdorazowej sprzedaży. Ceny rozumieją się za 1 tonnę — loco miejsce załadowania. Bliższych informacyj udzieli się w Dyrekcji pok. 302.

— **Licytacje na drzewo.** W państwowem nadleśnictwie **Przewodnik** odbywać się będą licytacje na drzewo użytkowe, opałowe i drągi w następujące dnie (oberża p. Groszkowskiego godz. 9 rano): dn. 19 stycznia, 4 i 16 lutego, 2, 16 i 29 marca. Warunki sprzedaży zostaną ogłoszone przed licytacją.

Z rynku metalowego i węgla

METALE.

Warszawa, 2. 1. Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego w dniu 26 grudnia 1925 r. w złotych (pg. danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi"). a) za 1 tonnę franco wagon stacja załadowania: Surówka odlewnicza „Stąporków" (loco huta) Nr. 0 185,— zł., Nr. 1 180, zł, Nr. 2 165 zł, Nr. 155 zł, Surówka odlewnicza Częstochowa Nr. 0 200, Nr. 1 195 zł, Nr. 2 180 zł, Nr. 3 mart.) 165 zł, Surówka odlewnicza Witkowicka Nr. 1 (oclona) 245 zł, Żelazo handlowe krajowe 255 zł, Bednarka gorąco walcowana 310 zł, Walcówka (drut okrągły od 5½ do 13 mm, kwadratowy od 5¼ do 8 mm.) 330, Blacha (cena zasadnicza) gruba 5 m/m i wyżej 355 zł, Blacha cienka do 5 m/m 385 zł, Koks karwiński 73, Koks górnośląski twardy 31, Koks górnośląski miękki 31, Węgiel kowalski myty cieszyński 73, Węgiel górnośląski gruby 25,60, Węgiel dąbrowski gruby 24,20, Cegła ogniotrwała normalna 72,50, Cegła ogniotrwała kopulakowa 80, Glina ogniotrwała mielona 30, Zaprawa szamotowa 45, Kamień wapienny 5 zł.

Berlin, 2. 1. (A. W.). W Mn. za 1 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz, cif Hamburg, Brema lub Rotterdam (za 100 kg) 134, miedź rafinada 99—99.3% 1.18—1.19 Standard na grudz. 1.18—1.19, oryginalny surowy cynk hutniczy (w woln. obrot.) 0.76½—0.77½, cynk w płytach remelted zwykłej jakości handlowej 0.66—0.67, orygin. aluminium hutnicze 98—99% w blokach, sztabach walcow. i ciągnion. 2.35—2.40, dtto w sztabach walcow i ciągnion. 2.40—2.50, nikiel czysty 98—99% 3.40—3.50, antymon regulus 1.95—2.

Glasgow, 2. 1. (A. W.). Surówka hematytowa sh 77/6, odlewnicza No 1 sh 79/6 do sh 82, No 3 sh 76/6 do 79, belki (crown bars) Ł 11/5, płyty kotłowe Ł 11, płyty okrętowe ⅜ cala i wyżej Ł 7/10 do Ł 7/12/6, blacha galwanizowana Ł 18.

Hamburg, 2. 1. (A. W.). Urz. not. term. w cts za lb. Pierwsza cyfra oznacza sprzedaż, druga — kupno. Miedź na stycz. 119½—118¼, luty 120¼—119½, marzec 121¼—120¾, kwiecień 121¾—121½, maj 123—122¾; cyna na stycz. 478—468, luty 574—567, marzec 574—568, kwiecień 571—570—571, maj 571—569—570; srebro 95—94 Mn za kilogram.

Londyn, 2. 1. (A. W.). Antymon angielski specjalny 95 Ł za g tonnę (1016 kg.).

N.-Jork, 2. 1. (A. W.). Zamknięcie. Cts za 1 lb. Aluminium virgin 98 — 99% 28, miedź lake loco 14¼, elektrolityczna loco 14⅛, casting rafinery loco 13⅜, cyna straits loco 63¼, 99% loco 62½, ołów N.-Jork loco 9½ ołów East St. Louis loco 9.20, cynk N.-Jork loco 9.05, East St. Louis loco 8.70, nikiel w sztabach 34, żelazo 22½ dol. za 1 tonnę, blacha biała 5½ dol. za 100 lbs.

METALE SZLACHETNE.

Berlin, 2. 1. (A. W.). Srebro ca 0.900 w sztabach 94—95, złoto w woln. obrot. za gram 2.80—2.82, platyna w woln. obrot. za gram 14¼—14½.

N.-Jork, 2. 1. (A. W.). Zamknięcie. Srebro zagr. 68⅜ cts za 1 oz (= 31,1 gr.).

Londyn, 2. 1. (A. W.). Zamkn. Srebro 31¹¹/₁₆, — na dostawę 31¹¹/₁₆ d. za 1 uncję.

GWOŹDZIE.

Warszawa, 2. 1. (A. W.). Wobec podrożenia surowców uległy zwyżce 30% ceny drutu i gwoździ. Zjedn. Pol. Fabr. Drutu i Gwoździ ustaliło następujące ceny hurtowe (zasadnicze) fr. magazyn fabr.: gwoździe za 1 skrzynkę (= 16 kg. netto) 9 zł, drut za 100 kg (cena zasadn.) 60 zł, do powyższych cen zasadniczych doliczone są dopłaty podług specjalnej tabeli wymiarowej. Odbiorcom stałym i hurtownikom udziela się rabatu 15%. Zbyt ze względu na okres świąteczny jest b. mały.

WĘGIEL I PRZETWORY.

Lublin, 2. 1. (A. W.). Koks gruby 45 zł, za tonnę, smoła 15 zł, siarczan amonu 29 za 100 kg, loco magazyn. Zapotrzebowanie duże. Tendencja utrzymana.

Glasgow, 2. 1. (A. W.). Węgiel eksportowy za tonnę f. o. b. Leith: kotłowy I-a (Lothians) sh 15, II-a sh 14/6, trebles sh 18/7½, doubles sh 16/6, singles sh 15, drobny (pearls) sh 13/6; Lanarkshire — best ell sh 16/6, I-a splint sh 20, II-a sh 17/6, okrętowy sh 18.

Zapytania w sprawie krajow. źródeł dostawczych.

Na wszelkie zapytania odpowiadamy zainteresowanym firmom wprost. Nadesłane zapytania tak długo powtarzamy, aż nie zostaną załatwione. Podejmujemy to bezpłatnie a należy nam jedynie wyłożone portorja zwrócić. Prosimy więc z naszego działu informacyjnego jaknajczęściej korzystać, gdyż skonstatowaliśmy, że spowodował on już niejedną poważną transakcję.

Nr. 945. Która firma w Polsce wyrabia młynki i prasy kompletne do wyciskania buraków.

Nr. 961. Gdzie można zakupić wzgl. wypożyczyć suport do toczenia walców stalowych.

Nr. 962. Uprasza się o podanie adresów fabryk wyrabiających goudron (Goudronharz).

Nr. 964. Która firma dostarcza listki staniolowe o średnicy 54 mm.

Nr. 966. Która firma może dostarczyć fornier gruszkowych krajowego wyrobu.

Nr. 968. Kto dostarcza klucze prasowane jak i wykończone do zamków.

Nr. 969. Która firma wyrabia czubki do żelaznych płotów i okucia do krat żelaznych.

Nr. 971. Kto dostarcza słoje i butelki do składu (urządzenia) z wypalanemi napisami.

Nr. 972. Zapytuje się, która firma dostarcza stali na noże do hebli.

Nr. 973. Która firma dostarcza korzystnie węgielki do kadzidła kościelnego.

Nr. 974. Która firma dostarcza korzystnie dobrą oliwę do palenia Ol. Rapae 2 razy rafinowany (Olej do palenia w wiecznych lampkach w kościołach).

Nr. 975. Która firma wyrabia konopie i manile luźne, lub przędzę w kłębkach.

Nr. 979. Prosi o podanie składu lub fabr. maszyn i narzędzi ślusarskich i kowalskich.

Nr. 980. Gdzie można nabyć używane lub nowe szczelne aparaty do urządzenia kina, gdzie nie ma elektryczności.

Nr. 981. Gdzie można nabyć pudełka blaszane do wazeliny z napisem i do proszków do zębów.

Artykuły do szlifowania

jak płótna, papiery, tarcze szlifiercze: ze szmerglu „Naxos“, korundu i karborundu. Minerały mielone, szmergiel i pomeks wszelkich grubości

poleca

Haeberle i S-ka Tow. Kom.

Pierwsza Polska Fabryka Wyrobów Szmerglowych

2796 **Grodzisk - Mazowiecki** 3724

Elektryczne

SYRENY

sygnałowe

dla ruchu fabrycznego

i pożaru

dostarcza

FABRYKA MASZYN GÓRNICZYCH

KATOWICE-ZAŁĘŻE.

3343

FABRYKA MASZYN

A. HORSTMANN - STAROGARD

(POMORZE)

SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ PORĘKĄ

Telefon nr. 34 **Adres telegr.: Horstmann, Starogard**

Zakłady mechaniczne - Odlewnia żelaza i metalu - Fabryka specjalna kotłów i dla urządzeń kompletnych gorzelń - Maszyny i narzędzia rolnicze - Spawialnia elektryczna i autogeniczna

Rok założenia 1820

2567

Prosimy powoływać się zawsze na

„Rynek Metalowy i Maszynowy“

Polecamy następujące używane

LOKOMOBILE

ROLNICZE.

1. H. Lanz, Mannheim, nr. 17763 r. 1906, 10 atm. ca 10 KM.
2. Ransomes, Sims & Jefferies, nr. 18470 r. 1906, 7 atm. ca. 10 KM.
3. Marshall, Anglja, nr. 41175, r. 1904, 7 atm., ca 10 KM.
4. Garreth Smith, Magdeburg nr. 4917, r. 1900, 7 atm. ca 10 KM.
5. Moegelin, nr. 465. r. 1904 6 atm.. ca 10 KM.
6. Clayton Shüttleworth, nr 20982, r. 1883, 4 atm., ca 10 KM.
7. Floether, nr. 7516, r. 1914, 8 atm., ca 4 KM.
8. R. Wolf, Magdeburg-Buckau nr. 4116, r. 1893 7 atm, ca 10 KM.
9. R. Wolf, Magdeburg-Buckau nr. 989, r. 1882, 7 atm., ca 10 KM.
10. W. Förster, nr. 1194, r. 1884. 5 atm, ca 8 KM.
11. Epple & Buxbaum, Augsburg, nr. 794 r. 1897, 6 atm., ca 8 KM.
12. F. Turner, Ippswich, Anglja. nr. 1016, r. 1882, 5 atm, ca 6 KM.
13. Garreth Smith, Magdeburg, nr. 3597, r. 1897, 7 atm., ca 10 KM.
14. J. D. Garrett, nr. 664, r. 1874, 4 atm, ca 8 KM.
15. Robey & Co., nr. 7854, r. 1883 5 atm., ca 8 KM.

LOKOMOBILE

PRZEMYSŁOWE.

1. H. Lanz, Mannheim, r. 1912, 10 atm., 60/75/90 KM.
2. H. Lanz. Mannheim, r. 1914, 10 atm, 115/140/160 KM. z kondensacją.
3. H. Lanz, Mannheim, r. 1912, 10 atm, 22/29/35 KM.
4. Garreth Smith, Magdeburg. r. 1894 8 atm, 27/33/38 KM.
5. H. Lanz, Mannheim, r. 1914, 10 atm., 46/60/70 KM.

MŁOCARNIE

PAROWE i MOTOROWE.

1. Nalder, Nalder, nr. 1454, 60 x 24“.
2. Floether, Gassen, 28 x 23“.
3. Flöther, Gassen 60 x 14“.
4. Dehne, Halberstadt, nr 1338, 66 x 24“.
5. Klinger, Altstadt, nr. 1440, 66 x 22“.
6. Brunz, Prinzenau, 22“, sztyftowa motorowa.
7. Garreth Smith, nr. 2579, 60 x 22“.

TRAKTORY-MOTORY

1. H. Lanz, Mannheim, „Felddank“, 38 KM. (traktor.)
2. Hansa Lloyd, Bremen, 50 KM. (traktor).
3. 3 kompl. pługów motorowych Stocka.
4. 1 motor stacj. Ursus, Warszawa, 7/10 KM.
5. 2 motory przewoźne o sile 6 i 8 KM.
6. 2 motory stacjonowane benzynowe 2 KM.
7. 1 motor stacj. Hille, Patent, Dresden, nr 7453, ca 20 KM.

Pozatem posiadamy na składzie kilka kotłów parowych różnych wielkości, kilka maszyn parowych oraz pras do słomy różnych fabrykatów, wszystko gruntownie wyremontowane, z gwarancją natychmiastowego użycia.

NITSCHE i S-ka

Fabryka Maszyn w Poznaniu, ul. Kolejowa 1-3.

Filja w Warszawie, ul. Złota 30.

3553

Produkty Hut Górnośląskich

jakoto:

Żelazo sztabowe, taśmowe, uniwersalne, dźwigary, korytka, blachy żelazne, cynkowe i pocynkowane, rury do gazu, wody i pary, podkowy, osie itp. dostarczamy w ładunkach wagonowych krótkoterminowo

po oryginalnych cenach i warunkach Syndykatu Polskich Hut Żelaznych

Na żądanie służymy wyczerpującą ofertą i terminem dostawy. Zamówienia z rozdrobnioną specyfikacją i mniejsze ilości wykonujemy z naszego bogato zaopatrzonego składu po najtańszych cenach składowych. Również polecamy łaskawej uwadze nasz **hurtowy oddział narzędzi i maszyn, różnych towarów krótkich żelaznych** itp. Przy wszelkich zapytaniach uprasza się o podanie potrzebnych ilości i dymensji.

2981

Katowicki Handel Żelaza Sp. z o. o., Katowice

Biuro ul. Młyńska 37 — Składy z własną bocznicą kolejową Katowice-Dąb — Telef. 13, 14 i 165

Lakier kolodynowy

(Zaponlack)

jako ochronę przeciw rdzy dla polerowanych i toczonych części maszyn niklowych, miedzianych etc.

à klg. 10.— zł.

oferuje

Laboratorjum Techniczne • Grudziądz

Pańska 22.

Na życzenie próbki. 3221 Na życzenie próbki.

ŁYŻWY

oraz wszelkie artykuły do sportu zimowego hurtowo i detalicznie poleca: 3955

K. Parafiński i S-ka, Kraków

ul. Sławkowska 14.

ANDRZEJ BERLIŃSKI

WYTWÓRNIA WYROBÓW METALOWYCH

LWÓW, SŁOWACKIEGO 4.

WYRABIA: ZNACZKI DLA PSÓW, ODZNAKI DLA WSZELKICH STRAŻY: POLOWEJ, LASOWEJ ITP. TABLICE ORJENTACYJNE DLA GMIN, DROGOWSKAZY ORAZ WSZELKIE ODZNAKI TŁOCZONE W METALU.

WARSZTATY SZEWCZENKI 11.

CYNKOWNIA WARSZAWSKA

Znak fabryczny.

Firma egzystuje od roku 1905.

CYNKOWNIA WARSZAWSKA

(właśc.: inż. T. RAPACKI i Z. ŚWIĘCICKI)

w Warszawie, ul. Boduena 3

Telefony: 52-07, 270-80

POLECA:

Blachę żelazną cynkowaną

w gatunku najwyższym różn. wymiar. i grubości

Tłoczoną dachówkę blaszaną cynkowaną - Akcesorja dachowe żelazne cynk. - Parniki do kartofli i paszy, kubły, kociołki do bielizny, wanienki do zmywania naczyń, wanny kąpielowe i inne wyroby żelazne cynkowane. 3032

Przyjmuje do ocynkowania różne przedmioty żelazne.

BLACHĄ ŻELAZNĄ OCYNKOWANĄ wyrobu Cynkowni Warszawskiej pokryto przeszło 15,000 budynków w Polsce.

Oryginalne szwedzkie wirówki i masielnice

DROTT i SVEA

Ostatnie udoskonalenie techniki, model 1926 roku.

Jeneralna Reprezentacja i Składy Fabryczne na Rzeczpospolitą Polską

A/B. Rudelius u. Boklund, Stockholm

Dom Techniczno - Przemysłowy

Marka ochronna

„WUGESKA”

Marka ochronna

Tel. 303-31 **Warszawa, Leszno 13** Tel. 303-31

Stale na składzie:

TOKARKI POCIĄGOWE
WIERTARKI KOLUMNOWE SZYBKOBIEŻNE
KUŹNIE POLOWE

SPECJALNOŚĆ:

MASZYNY BLACHARSKIE

Własne warsztaty mechaniczne

Balansowanie bębnów do wirówek na specjalnych szwedzkich aparatach. 3234

Za redakcję i administrację odpowiedzialny: Artur Gustowski.
Drukiem i nakładem Towarzystwa Wydawniczego „Kupiec” w Poznaniu, ulica Wielka nr. 10.